

ደምበርዶ !!!

ሕሰብ አስተውዕል ተማራመር ተባራበር

ደምበርዶ ! ህልቀት ህዝብና ምጥሐስ ልእላውነት ሃገርና፣ ንሕልናና ከምቲ ዝግብእ ይትንክፈና ወይ የሳቕየና አሎ ?

በዚ ሕቶ ክንብገስ ዝደረኸና ዕለታዊ ዝካየድ ዘተን ዘይውዳእ ሞጎትን ስነ ሞጎትን ንስቕያት ህዝብናን፣ ምፍራስ ልእላውነት ሃገርና ከም ክወንን ልሙድን ተግባራት ወይ ተርእዮ ተወሲዶ፡ ኣብ ክንዲ ንመፍታሒኡ ዝኸወን ግብረ ስርሓት ምውሳን፣ አካደማዊ ዝኾነ ፖለቲካዊ ሞጎትን ስነ-ምጎትን ክንሰምዕን ክንዕዘብን ከሎና ፡ መዓስ ኢና ደአ ንህዝብናን ሃገርናን ንዋሳእ ንዝብል ሕቶ፣ መልሲ ዘይረኽብናሉ ስለ ዝኾነ **ደምበርዶ ! ብሓቂ ንቻልሲ ቁሩባት ኢና ? ዝብል ወኸሳ ክመጸካ ግድን ይኸወን።**

እዋኑ ሓቢርካ ምስራሕን ብሓደ ድምጺ ምዝራብን ምጃኑ፣ ኩሉ ይዝምሮ እኳ ይኹንምበር፣ ኣብ ግብርስ ብሓባር ምስራሕን ብሓደ ድምጺ ምዝራብን ዋላኳ አይርእን ።

ናይ ፖለቲካ ጉዕዞ ልክዕ ከም አካያይዳ አባ-ጎብየ ቀስ ኢልካ ምኽድ ምጃኑ ኩሉ ሰብ ዝግንዘቦ ምጃኑ ዝርሳዕ አይኮነን። ቀስ ኢልካ ክትከይድን ንክማዓራሪ ዘይ-ኸእል ከተማዓራሪ ብምባል ግዜ ምጥፋእ ንሃለዋት ህዝብን ሓደጋ ሃገርን ንጎድኒ ምግዳፍ ኮይኑ እዩ ዝርዳእ።

ብወገና ክንብሎ እንደሊ እንተ ሃልዩ፡ ኣብዚ እዋንዚ ኩሎም ተወዲቦም ዘለዉ፡ ፖለትካውያን ውድባት፣ ህዝባውያንን ሲቪካውያንን ማሕበራት፣ ምንቅስቃሳት፣ ሓርበኛታት ሰብ ተሞክሮ፣ ሞያውያን፣ ሙሁራት አካላት፣ ዓበይቲ ሰብ ጸጋ፣ መንእሰያትን ደቂ አንስትዮ ሓለፍቲ እምነታትን ዘለውዎ ግዝያዊ ሽማግሌ ክህሉ፡ ሓደ ይኹን ክልተ ወክልተ ብምልኣኸ፡ ሓደ ብሰም ደምበ ፍትሒ ዝዋሳእ፡ ባዕሉ በቢ ዓቕሙን ክእለቱ ብምውድዳብ ዝተፋላለዩ ሓይሊ ዕማማት ክውዝዕን፣ መደበ ስርሓት ክሰንድን ክዋሳእን ክግበር ክካኣል አለዎ።

ንምንታይ ግዜ ፖለቲካ ክጸብ ህዝብና ክሃልቅን ሃገርና ልእላውነታ ክትስእን ስለ እትኸእል። ናብ ዝላዓለ ፍትሓዊን ዲሞክራሲያዊን ሕብረተሰብ ንምብጻሕ፣ ካብ ጥንቲ ጀሚሮም ናይ'ቲ እዋን ብ-ሊቃውንቲ ዝተጀመረ ሕጂ'ውን ብጻዕቂ መጽናዕትታት ዝካየዱሉን ዝዘተየሉን ማሕበራዊ ፍልስፍና፡ ኣብ ፖለቲካዊን፣ ቁጠባዊን፣ ማሕበራዊን ሜዳ፡ ከመይ ጌርካ ተዋሃህዶ፣ ንዝብል ሓሳብ ብታሪኻዊ ኣራኣእያ ብጣዕሚ ኣጸጋሚን ከቢድን ምጃኑ የብርሁ።

ከም ናጽነትን ማዕርነትን ዝብሉ ስነ-አምር'ውን፣ ማዕረ ጸገምን ግድልን ነይርወንን አለዎምን።

ናጽነት፡ ክውንነት/ሃለዋት ናይ ወድ-ሰብ፣ ማለትሲ ልዑል ውልቃዊ መሰል ክኸወን ከሎ፡ ማዕርነት ክአ ኣብ ሞንጎ ደቂ ሰባት ዝግበር ዝምድና ብምጃኑ መጠን፡ “ማሕበራዊ ውህደት” ተባሂሉ ይጽዋዕ።

እዞም ክልተ ርእሰ ስነ-ሓሳብ፡ ኣብ ሕብረተሰብ ከተተግብሮም ብጣዕሚ ኣጸጋሚን ሙሉእነት ዘይ-ረኽቡ ምጃኖም እቶም ሊቃውንቲ የብርሁ። ነዚ ንምትግባር ዝካየዱ ጻዕርታት ንሙሉእነት ዲሞክራሲ ምብጻሕ ምጃኑ'ውን ይሕብሩ። እዚ ጻዕርን ደርባዊ ቃልሲ እናተኸየደ ከሎ፣ ነቲ በቢ-ግዚኡ ዝጓነፎም ሽግራትን ጸገማታትን ፍታሕ ዝርከቡሉ፡ ፖለቲካዊን ማሕበራዊን ምላሽ ንምሃብ፡ ብፍላይ እቶም ፖለቲካውያን ውድባት ጻዕሪታቶም ልፍንታዊ ወይ ሓበራዊ ዝምድና እናገበሩ ንግዝያዊ ሽግር ግዝያዊ ፍታሕ ክረኽቡሉ ይግብአም ዝብል ትንቢታዊ ምኽሪ የቕርብሎም ።

ነዚ ምህሮን ምዕዶን ሊቃውንቲ ብምኽታል፡ ደምበ ፍትሒ ኤርትራ'ኸ ነዚ እንኮን ጸገም ህዝብና ዝኮነ ማፍያዊ ደስቡጣ ስርዓት ኢሳያስ ውሑዳት ዑሱባቱ ካብ ስሩ ክንምሕዎ ምእንቲ፡ ኩላትና እንዋሳእሉን ተዋሃህድና

ሓብራዊ ስርሓት ነካይደሉ ገዢን ብዙሓት ዝሓላቁ ካብ ኩሉ ሕብረተሰብና ዝዋስኡ፣ ባዕልና ዝወከልናዮም ግዝያዊ ሽማግሌ የዲሊ ኣሎ እንብል ዘሎና።

ምኽንያቱ ህዝብና እናጸነተ፡ መንእሰያት ደቅና ኣብዘይ ናቶምን ጉዳዮምን ዘየርእዮም ውግእ ምጽናት ዓሌት ተጻሚዮም፣ መዋጽኦ ዝደልይሉ እውን ብቲ ሓደ ወገን፣ ሃገር ልእላውነታ ኣብ ሓደጋ እትርከበሉ፣ ኣብ ድያስጵራ ዘሎ ንፍትሒ ይቃለስ ዝብል ዜጋ ኤርትራዊ፣ ዝተወደበ ይኹን ዘይተወደበ ናይ ሓባር መቃለሲ ባይታ ብምፍጣርን ወከልቱ ብምርቋሕን መደብ ስርሓት ብምስናድን ሓይሊ ዕማማት ብምስራዕ፣ ንዓለም ድምጺ ህዝቡ ዘስማዕሉ እዋን ስለ ዝኾነ፡ ብህጹጽ ነዚ ሓብራዊ ግዝያዊ ሽማግሌ የዲሊ እንብል ዘሎና።

(Kelsen) ከልሰን ዝባሃል ሊቅ ካብ ዝበሎ፡ ግድል ዲሞክራሲ፣ ናይ ምምሕዳር (ፈጻሚ ኣካል/መንግስቲ) ሱሉጥ ወይ ጡቁው/ብቑዕ ዘይኮነስ፣እንታይ ደኣ እቲ ብብዝሒ ን-ወድሰብ ዝዋሃቦ ናጽነት እዩ ይብል።

ስለዚ ናጽነት ደቂ-ሰባት ክህሉ፡ ሓርነት ህዝብና ክሕሎ፣ ልእላውነት ሃገር ክራጋገጽ፡ ብቐዳምነት እዞም ፍትሒ ንምምጻእ ንቃለስ እንብል፡ ኣብ ደምበ ፍትሒ እንዋሳእ ሓላፍነት ክንስከምን፣ ግርጭት ምፍታሕ ክንዋሳእን፣ ተዋሃሂድና እንነብረሉ ባይታ ብምጥጣሕን፣ ሲኒት ዝህልወሉ ዓውደ ቃልሲ ክህልወና ምግባር ግዴታን መጠን ዘይብሉ ተሓታትነት ከም ዘሎና ክንርስዕ የብልናን። ግዜውን እሱ እዩ ዝሓተና ዘሎ ክባሃል ይካኣል።

ደጊምና ግዝያዊ ሽማግሌ ዘተን ግብራዊ ዕዮታት ዘማልእ፡ ዝተፋፋላለዩ ስርሓት ዘካይድ፣ ባይታ ሓድነት ዘጣጥሕ፣ እቲ ዝዓበዩ ስርሑ ክኣ ድምጺ ህዝቢ ብምጅን ጥርጉኑ ዘስምዕ ቃልሲን ድልየት ህዝቢ ብጉቡእ ዝሕብር፣ የዲሊ ኣሎ ክንብል ንደፍር። ሰማዒ እዝኒ ክህሉ ክኣ ንትምነን ንደልን ንላቦን።

(Dohredorf) ዶህረዶርፍ ዝብሃል ፍላስፋ ከም ዝበሎ፡ ሽግራትን ጸገማትን ምሕደራ ፍታሕ ዝረኽቡ፣ ንለውጢ ወይ ጸገና ምትብባዕን ኣብ ግብራዊ ስርሓት ክጽመዱ ምግባር ምስ ዝብቃዕዮ ይብል።

(Romagnoli) ሮማኖሊ ዝባሃል ፍላስፋ ብወገኑ፡ ለውጢ ንኸተምጽእ ጥበብን፣ ስነ-ምግባራዊ ጠባይ ክትውንን ይግባእ። ፖለቲካዊ ለውጢ ኣብ ፍትሓዊ ምንቅስቓሳት፣ ኣገዳስነቱ ዕዙዝ ኣብ ርእሲ ምጅኑ መጠን፣ነዚ ንምብጻሕ ግን ሙሉእ መትከል ስነ-ምግባር ወይ ጠባይ ስነ-ምግባር ወናንን ህዝባዊ ረብሓ ማእከል ዝገበረ ክኸውን ኣለዎ፣ እዚ ዓይነት ባህርያት ኣብ ፖለቲካኛታት ብጣዕሚ ውሑድዮ ክብል'ውን ኣብሪሁ።

ልክዕ እዩ ከብለና ዝኸእልን፣ ኣብ ደምበ ፍትሒ ዝዋሳእ ውድባት ኣብ ክንዲ ድልየትን ሕልሚ ህዝቢ ማእከል ምግባር፡ ናይ ዝእ ርእሰን ጉዳይን ውዳቦን ማእከል ንምግባር ዝቃለሳን፡ ንህዝብን ሃገርን ንምድሓን ኣብ ባይታ ወሪድካ ግብራዊ ስርሓ ዝካየደሉ ምግባርን ሓበራዊ ስርሓት ኣካይዳ ምርኣይ ተወንዚፉ ዝመስል ኣካይዳዳ የርእያ ኣለዎ እንተብልና'ውን ካብ ሓቂ ዝርሓቕና ኣይመስለናን። ምኽንያቱ ዘይውዳእ ፖለቲካዊ ረብሓዊ ዘተ ከካይዳ ወርቃዊ ግዜ ከባኸና እየን ዝርኣያ፣ እዚ ስለ ዝኾነ መትከል ስነ-ምግባር ዘይብለን ዋኒን ህዝባዊ ረብሓ ዘይወንና ኮይነን ዝርኣያ። ኣብዚ እዋንዚ ካብ ጠቐምቲ ጎዳእቲ ምጅን ዝመረጸ እየን ዝመስላ።

ካብ ባህርያዊ ዲሞክራሲ ዳርጋ ናይ ኣውቶክራሲ (ውድባዊ መላኽነት) ዝሓዛ ይመስላ።

ጽዊዕትና ለውጢ ክገብራን ዲሞክራሲያዊ ባህርን፡ ህዝቢ ማእከል ዝገበረ ሓበራዊ ቃልሲ ከካይዳን፡ ብዝያዳ ክኣ ርእሰ ተኣማምነት ሃልይወን ወርቃዊ ግዜ ከየባኸና ንላበወን።

እንተ ድኣ ዘይካኣል ኮይኑ፡ እተን ህዝባውያን ምንቅስቓሳት ጉዕዞ ፖለቲካን ውድባትን ክጸበዩ፣ ንሳተ'ውን ግዜ ከይበልዩ፡ ናይ ህዝቢ ጠለብን፣ ናጽነት ካብዚ ማፍያ ደስቡጣ ስርዓት ኢሳያስ ውሑዳት ሰዓብቲን፣ሓርነትን ልእላውነት ሃገርን ህዝብን ዝሕለወሉ መድረኽ ንምብጻሕ ለይቲ ምስ መዓልቲ ክስርሓዮ እዚ እዋን ዝጠልቦ ወይ ዝጽውዖ ዘሎ። ብምባል ለበዋና ነቕርብ።

ሕጂ'ውን ሕሰብ ኣስተውዕል ተመራመር ተባራብር

ኣዳለውቲ ፍትዊ ክፍለ ምስ ብዙ ቡቱኖሊ